

זה היה העולם הזה

לפני 25 שנה

יצחק בן-צבי, בן-מכון ז'בוטינסקי. כתב היומון "זמנים", יהודה קסטן, פירסם ב"העולם הזה" כתבה על ביקורו, כעיתונאי הישראלי הראשון, על ספונה של אוניית חיל-הים המצרי. בשער הגיליון: ישראל גלילי.

גיליון "העולם הזה", שראה אור השבוע לפני 25 שנה בירוק, הקדיש כתבת-רקע מרכזית למוניטין דור הפלמ"ח, תחת הכותרת "כמו יצחק שדה ועד ישראל גלילי". פרשן השבועון לענייני ביטחון פירסם כתבה נרחבת, תחת הכותרת "האיש בנימין הלבוני", שבחנה בהרחבה את כתיבת בוח משקפי האוי"ם, תפקידו ואורח החיים של אנשיו. אחד מכתבי השבועון סיקר את ענייניה של "א/ק תל-אביב", בנמל איסאקה, ופאן. במדור "במדינה" סוקר ביקורו הראשון של נשיא המדינה,

"העולם הזה" 880 תאריך: 2.9.54

מינוטים

המסורת שהופרה

כאמל מנסור היה אדם מודרני. הוא למד מדעי-הרוח באוניברסיטה העברית בירושלים, ועבד לאחר מכן כעיתונאי. אולם על אף כל זאת היתה לו תכונה משר-תפת עם אברהם העברי ובני שבטי הבדווים: הוא הצטיין בהכנסת אורחים. ביתו של כאמל ובית אביו, המוכתר, היו פתוחים בפני כל זר שנקלע לכפר הדרווי עוספיה, השוכן במרדנות הכרמל. שם היה כל תייר, או אורח ישראלי, זוכה לארוחה מורחית דשנה, מלווה בהסבר מקיף על העדה הדרווי והשתבצותה ב-אוכלוסיית ישראל. ספר האורחים של כאמל נתמלא במשך השנים האחרונות ב-חתימותיהם של אלפי מבקרים מלאי-הת-פעלות ואסירי-תודה. אולם ככל שהלך הספר ונתמלא, כן הלך כיסו של כאמל והתרוקן: המיזרכים להכנת הארוחות ניקנו בשוק החופשי, ומחיריהם היו מפולפלים לא פחות מאשר האמכלים שהוכנו מהם. פנייה מודרנית. במקרה כזה היה אברהם העברי מתפלל לאלוהי מרום, ומבקש שישלח לו מיזרכים לקיום מיצוות האירוח. אולם כאמל מנסור היה, כאמור, אדם מודרני: הוא פנה אל משרד הפי-קוח על המזון בחיפה, והסביר כי ארו-חותיו משמשות גורם חשוב לעידוד התיי-רות, וביקש הקצבת מיזרכים בדומה להק-צבה הניתנת לבתי-הכרמה והפנסיונים. השבוע הפרו צאצאי אברהם העברי את מסורת הכנסת-האורחים של אביהם הגדול: תשובת משרד הפיקוח על המזון לבקשתו של מנסור היתה "לא!" גדול.

אנשים

● השבוע נתפנה דויד בן-גוריון במשך שלוש שעות רצופות מעסקי הצאן של קיבוץ שדה-בוקר, והקדיש את מת-שבותיו לרועה גדול אחר. בן-גוריון נתן ראיין ארון למהנדס משה שכטמן, המחבר ביוגרפיה של מנהיג ומייסד התנו-עה הרוויזיוניסטית. ביוגרפיה אחרת של ז'בוטינסקי, תחת הכותרת ז'ב, כתובה בידי הרופא-סופר יעקוב ויינשיל, עז-מת לראות אור בימים אלה. ● בז'בוטינסקי נזכר גם חבר-הכנסת הראשונה, שמואל מרלין, שסיפר מה ייעץ לו ז'בוטינסקי כשהיה עליו לעבור מפולין לבריטניה. עצתו של מחולל הגדוד העברי הראשון בצבא הבריטי היתה: "בפ-ר לין אתה מחזר אחרי אשה ואחרי-כך נושא אותה לאשה. באנגליה להיפך, עליך קודם להתחתן איתה ואחרי-כך להינשא לה." ● ח"כ מפא"י עקיבא גוברין סיפר על מייסד ההגנה, אליהו גולומב, את הסיפור הבא: קצין בריטי, ידד ההגנה, נפל פעם קרובן להתקפת ערבים ששדדו ממנו מכונית-ירייה כבדה. כששמע על כך גולומב ציווה לתת לאותו קצין אחת מ-מכונית-הירייה המעטות והיקרות של ה-הגנה, כדי שהקצין לא יבויש בעיני מפ-קי דיו. סיכב גוברין: זה היה לא רק מעשה יפה, אלא מעשה חכם, כי הקצין גמל לו אחרי-כך שבעתים...

● מדובר בתקופה שבה היו עדיין הג-בלות על אספקה וחלוקה של מזון לאזרחים.

ק"ץ 1954 * עיתון פולני במדינת היהודים * הזהב הלבן * חוש ההומור של ז'בוטינסקי

העם

בעל והבקבוקים

השנה, כמו כל שנה לפנייה ואחריה, היא השנה החמה ביותר, עד כמה שמגיע זיי-כרון הישראלים. הוותיקים, עמוסי הנסיון, החליפו מבטים רבידות, הבטיחו זה לזה — כמו בכל שנה לפני ואחרי כן — כי זהו סימן לכך שהחורף יהיה החורף הקר ביותר מזה דורות. אלא שלא היתה זאת נחמה צוננת. עייף ומיווע, התגנב הישראלי הממוצע ברחו-בות לאורך הבתים המצלים. שתי גלונים רבים של משקאות-חדשים ועוד-יותר חד-שים, פלט אותם דרך נקבוביות עורו ושתה אותם מחדש. לאבות אבותיו של אותו אורח, לפני ארבעת אלפי שנים, לא היו משקאות מו-דניים אלה. במקומם נאלצו להשתמש ב-אגדות מקורות. אחת מהן סיפרה, כי ב-אביב הורגת אחת האלות את בעל המבו-רך, אל הפוריות. אולם כעבור כמה חו-דשים חוזר הבעל למקומו ונוקם את נקי-מתו. רוחות קריים רוצחים את הקיץ המרושע. על אף המשקאות, קיוו רוב אזרחי יש-

ראל השבוע כי בעל יפטיק להתמהמה, וימהר לשוב ולמלא את תפקידו.

עיתונות

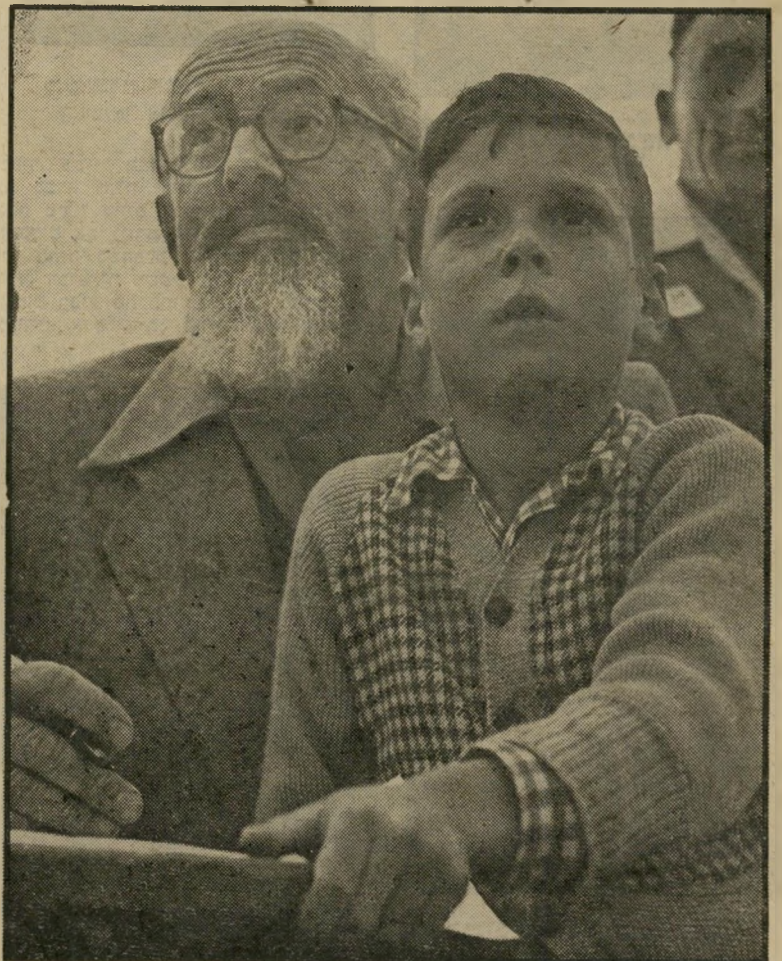
זיווג בלתי-מוצלח

ד"ר הנריך רוזמרין, איש הציונים הכלליים נמצא במצב קשה: משרד הפנים נתן לו רשיון להוצאת עיתון פולני תחת השם נוביני פורנגה. אולם לרשיון לא היה ערך רב: הוא הותיר לפרסם את העיתון רק שלוש פעמים בשבוע. גם מרדכי גולדשטיין, איש המפלגה הפרוגרסיבית, נמצא במצב קשה: גם לע-י-תונו נוביני איזדאלסקי הותר לצאת לאור רק שלוש פעמים בשבוע. אז הופיע באופק השדכן, בדמותו של ויקטור ברנדייס, מי שהיה קצין בשירות משרתת-הביטחון של ממשלת פולין הקר-מוניסטית, זיווג שנראה כמוצלח. הוא שיכ-נע את ראשי הציונים-הכלליים כי הוצאת עיתון משותף עם הפרוגרסיבים תהיה צעד ראשון לאיחוד שתי המפלגות. איחד את שני העיתונים הדויומיים ליומון אחד. לובש-המכנסים. החתונה העיתו-ר נאית נערכה לפני שנתיים. אולם השלום והשלווה מיאנו לשכון במישפחה הדו-מיפלגתית. הפרוגרסיבים לקחו לעצמם את

חקלאות

הזהב הלבן

סם המבורג מקליפורניה, ארצות-הברית, היה מצויין במעלות רבות: היו לו מטעי-כותנה גדולים, הבנה בלתי-ירגילה בחקי-לאות ומרץ רב, אך בראש ובראשונה הצ-יין המבורג בעקשנותו — בשאיפתו לע-שות את כל הנראה כבלתי-אפשרי. הבלתי-אפשרי ניצב לפניו במלוא קו-מתו, בעת ביקורו הראשון בישראל, לפני שנים מיספר. כאשר השווה הוא את אק-לימה של ישראל עם האקלים הקליפור-ני, שאל מדוע אין בארץ מטעי-כותנה, וקיבל מפי החקלאים המקומיים תשובה קודרת: נעשו נסיונות רבים לגדל כות-נה, אולם הקרקע הישראלית הצמיחה רק שיחים ננסיים, חסרי כל ערך מיסחרי. זנים מובחרים. התשובה לא ייאשה את המבורג. להיפך, היא הגדילה את מר-צו כפליכפליים. הוא סירר ברחבי-הארץ, בחר במקומות המתאימים ביותר לגידול הזהב הלבן — דם החיים של כל תעשיית הטכסטיל. אחר חזר לארצות-הברית, שלח משם זנייכותנה מובחרים והוראות לחק-י לאים. בשבוע שעבר נשאה עקשנותו של המ-בורג פרי: שורות פועלים נעו לאיטם על פני שדות שטופיי-שמש בעמק הירדן, קט-י פו את הפקעות הצחורות-צמריות מעל שי-חי הכותנה, והשיגו שיאי-בינלאומי של קטיפת 50 קילו כותנה ליום. היבול הראשון עלה על כל המשוער. הוא הוערך באלף טונות לפחות, ובכוחו לספק חלק מן התצרוכת של תעשיית הטכסטיל הישראלית, יתן לחקלאים מרץ להרחיב את שטחי הגידול בשנה הבאה, לחסוך לממשלה מיליוני דולרים במטבע זר.

הזקן והילד

יצחק שדה ובנו ירום — המתגורר כיום בייפו, עובד בעריכה ובמירגום ונשוי לעיתונאית זיווה יריב. שדה, שנודע בכינוי "הזקן", נטל חלק מרכזי בעיצוב רוחו ודמותו של הלוחם העברי, איש הפלמ"ח. כשקמה המדינה, נוטרל על-ידי דויד בן-גוריון וסיים את תפקידו בצה"ל כמפקד חטיבה.